Neljapäev, 25. november 2021

P9_TA(2021)0483

Inimõiguste olukord Kamerunis

Euroopa Parlamendi 25. novembri 2021. aasta resolutsioon inimõiguste olukorra kohta Kamerunis (2021/2983(RSP))

(2022/C 224/12)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Kameruni kohta, eriti 18. aprilli 2019. aasta resolutsiooni ([1]),

— võttes arvesse ÜRO humanitaarasjade koordinatsioonibüroo 5. novembri 2021. aasta aruannet olukorra kohta Kamerunis ning riigiaruannet Kameruni kohta, mis avaldati 21. juunil 2021 ELi aastaaruande raames inimõiguste ja demokraatia kohta maailmas 2020. aastal,

— võttes arvesse AKV-ELi partnerluslepingut (Cotonou leping),

— võttes arvesse 1948. aasta inimõiguste ülddeklaratsiooni,

— võttes arvesse 1966. aastal vastu võetud kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti,

— võttes arvesse lapse õiguste konventsiooni, mille Kamerun ratifitseeris 1993. aastal,

— võttes arvesse 1981. aasta inimõiguste ja rahvaste õiguste Aafrika hartat,

— võttes arvesse Kameruni Vabariigi põhiseadust,

— võttes arvesse kodukorra artikli 144 lõiget 5 ja artikli 132 lõiget 4,

A. arvestades, et 2016. aastal Kameruni ingliskeelse kodanikuühiskonna konsortsiumi toetusel alanud algselt rahumeelsed meeleavaldused Kameruni ingliskeelsete piirkondade marginaliseerimise vastu föderaalvalitsuse poolt suruti riigivõimude äärmusliku vägivallaga maha, see aga suurendas toetust separatismile ja mitme separatistliku relvastatud rühmituse esilekerkimist, kes nõuavad uut Ambazonia riiki, ning põhjustas verise sõjalise konflikti;

B. arvestades, et dialoog on rahu eeltingimus ning et president Paul Biya valitsus on järjekindlalt keeldunud otsestest kõnelustest ingliskeelsete piirkondade separatistlike juhtidega;

C. arvestades, et Kamerun seisab üheaegselt silmitsi mitme poliitilise ja julgeolekuprobleemiga, sealhulgas Boko Harami ähvardustega oma Kaug-Põhjapiirkonnas ja riigisisese relvastatud separatistliku mässuga, mis on ingliskeelses Loodepiirkonnas ja Edelapiirkonnas kestnud peaaegu viis aastat;

D. arvestades, et ingliskeelsed õpetajad ja advokaadid korraldasid 2016. aastal Loode- ja Edelapiirkonnas rahumeelseid streike ja meeleavaldusi prantsuse õigussüsteemi kehtestamise ning prantsuse keele kohustusliku kasutuselevõtmise vastu kohtutes ja klassiruumides, ning meeleavaldused vallandasid kriisi; arvestades, et 2017. aastal puhkenud relvakonfliktis on tapetud tuhandeid inimesi ja see on toonud Kameruni ingliskeelsetes piirkondades kaasa täieliku humanitaarkriisi;

E. arvestades, et praeguseks on elu kaotanud rohkem kui 3 000 tsiviilisikut ja sadu julgeolekujõudude liikmeid; arvestades, et Kamerunis käimasoleva konflikti tõttu on riigis üle miljoni sisepõgeniku; arvestades, et rohkem kui 2,2 miljonit inimest vajab humanitaarabi ja üle 66 000 inimese on otsinud varjupaika naaberriigis Nigeerias; arvestades, et Kamerunis viibib üle 447 000 pagulase ja varjupaigataotleja; arvestades, et kriisi ülekandumine mõjutab Kameruni Läänepiirkonda ja Rannikupiirkonda;

([1]) ELT C 158, 30.4.2021, lk 7.

Neljapäev, 25. november 2021

F. arvestades, et Kameruni riik ei järgi õigusriigi põhimõtet, sest sõltumatud vaatlejad, sealhulgas Human Rights Watch ja Amnesty International, on varem dokumenteerinud sõjatribunali protsesse, mida iseloomustavad tõsised sisulised ja menetluslikud rikkumised ning kus on tõsiselt rikutud süütuse presumptsiooni, õigust piisavale kaitsele ning menetluste ja kohtusüsteemi üldist sõltumatust;

G. arvestades, et ingliskeelsete separatistlike relvastatud rühmituste ja valitsuse julgeolekujõudude vahelised kokkupõrked sagenevad ja muutuvad üha vägivaldsemaks; arvestades, et humanitaarabi on kannatanud piirkondades tugevalt häiritud ka valitsusväliste relvarühmituste ja liikumispiirangute tõttu, mis on jätnud nende piirkondade inimesed tõsiselt toidunappusse ning kümned tuhanded inimesed ilma juurdepääsust elutähtsatele tervishoiuteenustele; arvestades, et humanitaarsetel põhjustel tehti liikumispiirangutest vaid mõned erandid ja seetõttu oli abi väljastamine oluliselt häiritud; arvestades, et ÜRO asutused on olnud sunnitud humanitaartegevuse peatama, hoolimata COVID-19 pandeemia põhjustatud täiendavast haavatavusest;

H. arvestades, et tsiviilisikud kannatavad valitsuse ja separatistlike jõudude vahelise vägivalla ja konflikti all ning moodustavad valdava enamiku ohvritest; arvestades, et nii valitsus kui ka separatistlikud jõud panevad üksteise vastu pidevalt toime kättemaksurünnakuid, mis on tahtlikult suunatud tsiviilisikute ja haavatavate elanikkonnarühmade vastu;

I. arvestades, et inimõiguste jurist Felix Agbor Nkongho, väljapaistev ingliskeelse vähemuse õiguste kaitsja ja kriisi rahumeelse lahendamise pooldaja, on korduvalt saanud relvastatud separatistlikelt rühmitustelt surmaähvardusi; arvestades, et ta ei ole ainus isik, keda rünnatakse ja ahistatakse;

J. arvestades, et pärast 2018. aasta valimisi on poliitilised pinged kasvanud üle vihakõneks etnilise päritolu või poliitiliste vaadete alusel ja sotsiaalmeediaplatvormid võimendavad seda veelgi;

K. arvestades, et valitsusväed on pannud toime tsiviilelanike, sealhulgas naiste ja laste kohtuväliseid hukkamisi, piinamist ja väärkohtlemist, samuti seksuaalvägivalda, sealhulgas vägistamist, ja soolist vägivalda, hävitanud vara, sealhulgas külasid, kodusid, tervishoiuasutusi ja haiglaid, rüüstanud vara ning vahistanud kodanikke ja neid meelevaldselt kinni pidanud vaenutegevuse või arvatava koostöö pärast separatistidega;

L. arvestades, et 2021. aasta esimese viie kuu jooksul korraldasid relvastatud separatistid 13 linnas isetehtud lõhkeseadmetega vähemalt 27 rünnakut, mis on rohkem kui kõigil eelnevatel kriisiaastatel kokku; arvestades, et nad on vägistanud, tapnud, piinanud, vägivaldselt rünnanud, ähvardanud ja röövinud sadu inimesi, sealhulgas naisi, humanitaartöötajaid, õpetajaid ja lapsi, keda arvati olevat sõjaväega koostööd teinud;

M. arvestades, et konfliktil on olnud ebaproportsionaalne mõju lastele, seejuures on 700 000 õpilast ilma jäetud õigusest haridusele, kuna kogu ingliskeelses piirkonnas on koole sunniviisiliselt boikoteeritud; arvestades, et 2021. aasta augusti seisuga moodustavad lapsed Kamerunis 28 % kõigist soolise vägivalla ohvritest ning lapsi ähvardab senisest veelgi suurem värbamise, lapstööjõuna kasutamise ja väärkohtlemise oht, kusjuures väidetavalt on riigis väärkoheldud üle 50 % lastest; arvestades, et ÜRO Rahvastikufondi andmetel on 38 % 20–24-aastastest Kameruni naistest abiellunud enne 18-aastaseks saamist ja 13 % enne 15-aastaseks saamist;

N. arvestades, et rahvusvahelise surve tulemusel moodustas president Biya komisjoni Ngarbuhis toimunud tapmiste uurimiseks, misjärel valitsus tunnistas, et julgeolekujõud kannavad mõningast vastutust, ja teatas asjaomaste isikute vahistamisest; arvestades aga, et rohkem selle kohta teavet ei ole;

O. arvestades, et liikumispiiranguid jõustati rangelt, sealhulgas suleti peaaegu kõik koolid ja õppekeskused; arvestades, et on toime pandud vägivalda isikute, sealhulgas laste ja õpetajate vastu, kes keeldusid liikumispiirangutest kinni pidamast; arvestades, et rünnati koole, ülikoole ja haiglaid, sellega rikuti haridusele juurdepääsu õigust veelgi tõsisemalt ja kauem ning takistati oluliste tervishoiuteenuste osutamist;

P. arvestades, et pärast 2018. aasta presidendivalimisi on pinged riigis teravnenud; arvestades, et 2019. aasta septembris korraldas president Paul Biya üleriigilise dialoogi, soovides lahendada konflikti relvajõudude ja ingliskeelsete piirkondade separatistlike mässuliste vahel; arvestades, et kaks aastat hiljem on meetmete rakendamine andnud vähe tulemusi; arvestades, et mitu 2020. ja 2021. aastal tehtud katset Kameruni kriisi lahendada on ebaõnnestunud;

Q. arvestades, et seni ei ole veel allkirjastatud presidendi dekreete, millega nähtaks ette volituste ning inimressursside ja rahaliste vahendite järkjärguline üleandmine detsentraliseeritud ametivõimudele, et detsentraliseerimine konkreetselt teoks teha;

R. arvestades, et valitsus piirab jätkuvalt väljendus- ja ühinemisvabadust ning on muutunud poliitilise teisitimõtlemise suhtes üha sallimatumaks; arvestades, et sajad opositsioonierakondade liikmed ja toetajad vahistati pärast meeleavaldusi, milles nõuti ingliskeelsete piirkondade kriisile rahumeelset lahendust; arvestades, et poliitilistele oponentidele, meeleavaldajatele, ajakirjanikele ja kodanikuühiskonnale seatakse pidevalt piiranguid;

S. arvestades, et Kameruni karistusseadustikuga karistatakse samasooliste isikute vahelisi seksuaalsuhteid kuni viieaastase vangistusega; arvestades, et viimastel aastatel ja kuudel on teatatud arvukatest LGBTQI kogukonna liikmete kinnipidamise ja ahistamise juhtumitest;

T. arvestades, et Kameruni ähvardavad täiendavad ohud, mida põhjustavad Boko Haram ja Islamiriigi Lääne-Aafrika Provints (ISWAP) Kaug-Põhjapiirkonnas arvestades, et islamistliku relvastatud rühmituse Boko Haram rünnakute käigus toimub igapäevaselt tapmisi, inimröövе, röövimist ja vara hävitamist, mis kujutab endast ränka inimõiguste rikkumist ning rahvusvahelise õiguse ja rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumist; arvestades, et sellistes rünnakutes on kasutatud ka lapsi enesetapupommirünnakute toimepanekuks ja lapssõdureid; arvestades, et alates 2020.-aasta detsembrist on Boko Haram tapnud vähemalt 80 tsiviilisikut, kusjuures 2021.-aasta augusti seisuga on riigisiseselt kodust põgenema sunnitud üle 340 000-inimese; arvestades, et Boko Harami juhi Abubakar Shekau arvatav surm konfliktis Nigeerias ISWAP-ist eraldunud rühmitusega aitas tugevdada ISWAPi võimu ja suurendas ebakindlust Kameruni Kaug-Põhjapiirkonnas; arvestades, et valitsusjõud ei suuda elanikkonda tõhusalt kaitsta;

1. tunneb suurt muret inimõiguste olukorra pärast Kamerunis; rõhutab, et kodanikel on õigus sõna-, kogunemis- ja ühinemisvabadusele; nõuab inimõiguste austamist ja nõuab tungivalt, et Kameruni valitsus võtaks kõik vajalikud meetmed, et täita oma kohustusi nende õiguste kaitsmisel;

2. nõuab tungivalt, et nii Kameruni valitsus kui ka separatistlike rühmituste poliitilised ja sõjalised juhid lepiksid kokku humanitaarrelvarahus, ning julgustab konfliktiosalisi kokku leppima usaldust suurendavates meetmetes, nagu mitte-vägivaldsete poliitvangide vabastamine ja kooliboikottide lõpetamine; nõuab tungivalt, et president Paul Biya valitsus ja inglise keele kõnelejatest separatistid algataksid viivitamata uuesti rahukõnelused; nõuab tungivalt, et rahvusvaheline üldsus, eelkõige Aafrika Liit, Kesk-Aafrika riigid ja EL aitaksid dialoogi hõlbustada, pakkudes end vahendajarolli; rõhutab piirkondliku koostöö tähtsust ja nõuab tungivalt, et valitsus teeks tihedat koostööd Aafrika Liidu ja Kesk-Aafrika Riikide Majandusühendusega; taunib kummagi konfliktipoole suutmatust ja soovimatust pidada konflikti lahendamiseks tõeliselt sisulisi rahukõnelusi; on veendunud, et poliitiline dialoog, mida peetakse kompromissi, tulemusliku poliitilise osalemise ja kaasamise vaimus, sealhulgas kõiki asjaomaseid sidusrühmi kaasates, on ainus viis püsiva rahu saavutamiseks; kutsub nii Kameruni valitsust kui ka separatistlike rühmituste juhte üles kasutama kolmandate osaliste tehtud vahenduspakkumisi, et viivitamata alustada otseseid läbirääkimisi;

3. mõistab hukka inimõiguste rikkumised ning rahvusvahelise õiguse ja rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumised, mida relvakonflikti osalised on toime pannud, ning rõhutab, kui tähtis on võidelda karistamatuse vastu; kutsub Kameruni ametivõime üles tagama sõltumatu, tulemusliku, läbipaistva ja erapooletu uurimise ning süüdistuste esitamise nii riiklike kui ka valitsusväliste osalejate toime pandud tõsiste rikkumiste ja kuritarvituste eest kooskõlas rahvusvahelise õiguse ja standarditega, ning nõuab, et inimõiguste rikkumiste eest vastutavad isikud võetaks õiglase kohtumõistmise teel vastutusele, et teha lõpp karistamatusele ja tagada kohtusüsteemi sõltumatus, mis on õigusriigi põhikomponent ja toimiva demokraatliku riigi alus;

4. palub Kameruni ametivõimudel ratifitseerida Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuut; nõuab tungivalt, et EL kasutaks kogu poliitilist mõjujõudu, mida annavad arenguabi ja muud kahepoolsed programmid, et tõhustada Kamerunis inimõiguste kaitset;

5. väljendab vastuseisu sõjaväekohtute kasutamisele tsiviilelanike üle kohtumõistmiseks; tuletab meelde Kameruni rahvusvahelisi kohustusi seoses õiglase kohtumõistmisega, tuletab Kamerunile meelde tema kohustust austada kõigi kodanike õigust õiglasele kohtulikule arutamisele sõltumatutes kohtutes, ning tuletab meelde, et tsiviilelanikkond ei tohiks mingil juhul kuuluda sõjaväekohtute jurisdiktsiooni alla;

6. kutsub Kameruni ametivõime üles lõpetama inimeste sõjaväekohtu alla andmine, kus kohtuprotsessi tulemused on eelnevalt kindlaks määratud ja kus kasutatakse surmanuhtlust, mis on rahvusvahelise inimõigustealase õiguse kohaselt ebaseaduslik; tuletab meelde, et Kamerunis ei ole alates 1997. aastast surmanuhtlust kasutatud ja see on riigi jaoks oluline samm surmanuhtluse täieliku kaotamise poole; väljendab uuesti ELi täielikku ja eranditeta vastuseisu surmanuhtlusele; kutsub Kameruni valitsust üles tagama surmanuhtluse kaotamise; kutsub Kameruni valitsust üles ratifitseerima kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti teise fakultatiivprotokolli, mille eesmärk on surmanuhtlus kaotada; nõuab tungivalt, et kohtud hoiduksid selliste karistuste määramisest ja kinnitaksid, et nad ei taotle surmanuhtlust;

7. mõistab hukka vägivalla kasutamise, eelkõige laste vastu, ning on eriti mures kriisi mõju pärast lastele; kutsub konflikti mõlemaid pooli üles lõpetama sihilikud rünnakud tsiviilelanike vastu ning nõuab tungivalt, et separatistid viivitamata lõpetaksid koolide ründamise ja kõik sunniviisilised haridusboikotid, võimaldades kõigil õpilastel ja õpetajatel ohutult kooli naasta;

8. kutsub Kameruni ametivõime üles kaitsma kõiki naisi riigis, eriti konfliktipiirkondades, ning edendama soolist võrdõiguslikkust ja naiste mõjuvõimu suurendamist, suurendades naiste ja naiste õigusi kaitsvate organisatsioonide osalemist avalikus ja poliitilises elus; nõuab konkreetsete ELi meetmete väljatöötamist, et tugevdada eri elanikkonnarühmadesse kuuluvate naiste õigusi, pöörates erilist tähelepanu noortele, rändajatele, HIViga nakatunud naistele, LGBTQI kogukonna liikmetele ja puuetega inimestele;

9. on veendunud, et detsentraliseerimisprotsess kui majandusliku, sotsiaalse ja poliitilise juhtimise süsteem on peamine vahend arvukatele arenguprobleemidele reageerimiseks, eelkõige suurendades kohalike poliitikute ja omavalitsuste vastutust aktiivsete kodanike ees; väljendab heameelt ELi toetuse üle sellele protsessile;

10. mõistab hukka ülemäärase jõu kasutamise ja jõu kuritarvitamise poliitiliste vastaste ja rahumeelsete meeleavaldajate suhtes; mõistab hukka liikumispiirangute, näiteks liikumiskeelu ja avalike kogunemiste keelu kasutamise COVID-19 pandeemia ettekäändel, et piirata sõnavabadust, ajakirjandusvabadust ja rahumeelse kogunemise õigust; väljendab muret sõna- ja ajakirjandusvabaduse olukorra pärast Kamerunis; mõistab hukka ajakirjanike ja opositsioonipoliitikute meelevaldse vahistamise ja ahistamise ning poliitilise teisitimõtlemise mahasurumise; kutsub Kameruni ametivõime üles viivitamata ja tingimusteta vabastama poliitilised vastased, meeleavaldajad ja kõik teised kodanikud, kes on meelevaldselt vahistatud ja keda peetakse kinni üksnes poliitilistel eesmärkidel; mõistab hukka põhivabaduste rikkumised;

11. kutsub sotsiaalmeediaplatvorme üles valitsuse, opositsiooni ja kodanikuühiskonnaga koostööd tegema, et tagada nende platvormide veebisaitide kontrollimine ja piirata vaenu õhutavat sisu, vaenukõnet ja väärinfot, mis veelgi lõhuvad kogukondadevahelisi suhteid;

12. taunib asjaolu, et riigi Loode- ja Edelapiirkonnas valitseva ebakindluse ja teetõkete tõttu jäeti enam kui 40 000 inimest toiduabita, samuti taunib hiljutisi rünnakuid tervishoiuasutuste ja tervishoiutöötajate vastu ning humanitaartegevuse keelamist liikumispiirangute ajal; mõistab hukka humanitaarabi blokeerimise ja humanitaartöötajate vastu suunatud rünnakud, sealhulgas nende röövimise, ahistamise ja mõrvamise Kameruni Loode- ja Edelapiirkonnas, ning mõistab samuti hukka sõltumatute vaatlejate ja inimõiguste kaitsjate, eelkõige naiste õiguste kaitsjate kasvava hirmutamise ajal, mil nende töö on kõigi konfliktiosaliste toime pandud tõsiste inimõigusrikkumiste kontekstis olulisem kui kunagi varem; nõuab, et kõik konfliktiosalised tagaksid viivitamata humanitaarabi takistamatu kohaletoimetamise; kutsub Kameruni valitsust üles tagama, et humanitaarabi jõuaks kriisipiirkondadesse;

13. nõuab, et ÜRO ja EL jätkaksid humanitaarolukorra jälgimist ja vajaduste hindamist; nõuab rahvusvaheliselt üldsuselt, sealhulgas ELilt ja selle liikmesriikidelt kiiret humanitaartuge, et tõhusalt reageerida ja täita elanikkonna pakilised vajadused; leiab, et asjakohane oleks saata Kameruni ÜRO Inimõiguste Nõukogu teabekogumismissioon, et teha kindlaks, kes ja mil määral on rikkunud rahvusvahelist inimõigustealast õigust ja rahvusvahelist humanitaarõigust;

14. mõistab hukka Boko Harami terroristliku tegevuse Kamerunis; tunnustab Kameruni ametivõimude jõupingutusi selle rühmituse vastu võitlemisel; kutsub rahvusvahelist üldsust üles toetama kõiki jõupingutusi selle islamistliku relvarühmituse vastu võitlemiseks; rõhutab, et terrorismi vastu saab tõhusalt võidelda ainult siis, kui tegeldakse ebavõrdsuse põhjuste ja sellega seotud konkreetsete probleemidega;

15. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjonile, nõukogule, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, ÜRO peasekretärile, Kameruni valitsusele ja parlamendile ning AKV-ELi parlamentaarse ühisassamblee kaaspresidentidele.